J TOLOO E BEHDASHT, School of Public Health, Yazd Shahid Sadoughi Univ Med Sci

ORIGINAL ARTICLE

Received:2018/06/20 *Accepted:2019/02/08*

The Study Predictors of Fast-Food Consumption based on the Prototype/Willingness Model in Students of Public Health School, Rafsanjan City, Iran

Seyed Saeed Mazloomi Mahmoodabad (Ph.D.) [1], Mohammad Asadpoor(Ph.D.)[2], Mahmood Mahbobi rad(Ph.D student)[3], Mohammad Mobini Lotfabad(M.Sc.)[4]

1.Professor, Social Science Research Center of Health, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Science, Yazd, Iran.

2.Assistant Professor, Department of Health Services and Promotion, School of Health, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran.

3.Corresponding Author: Ph.D Student in Health Education and Promotion, Shahid Sadoughi University of Medical SciencesYazd, Iran. Email: mahmoodmahbobi@yahoo.com Tel:09133903440

4.Instructor, Department of Environmental Health Engineering, School of Health, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran.

Abstract

Introduction: In recent decades, a significant increase has been observed in the average weight of people due to fast food consumption, which increases the risk of developing diabetes and cardiovascular diseases. Given the importance of this issue, this study was conducted to investigate the predictors of fast food consumption based on the Prototype/Willingness Model among students the School of Public Health in Rafsanjan City.

Methods: In this cross-sectional study, 129 students from Rafsanjan School of Public Health were studied using the census method. The data were collected using a researcher-made questionnaire by self-report. Data analysis was conducted using the SPSS version 20 and statistical tests of correlation and regression analysis.

Results: According to the Prototype/Willingness Model, the mean and standard deviations of the attitude, positive perceptions, tendencies to fast food consumption, intention to not consume fast food, and negative mental norms about fast food consumption were 13.76±3.61, 17± 4.35, 7.4 ±1.58, 6.27± 4.19, and 7± 3.11, respectively. Considering the scores of the Prototype/Willingness Model, the attitude construct had the best score with 68.8% of the total attainable score. Based on the results of the correlations, a significant positive correlation was found between the intention to avoid consuming fast food and negative subjective norms to fast food consumption. Moreover, a significant negative correlation was observed between the constructs of attitude, positive images, and willingness to fast food consumption. Linear regression analysis showed that all constructs of the studied model could predict 0.40% of the variance in the intention to avoid consuming fast food. In this regard, the negative subjective norms to fast food consumption was strongest construct.

Conclusion: Subjective norm is defined as one's important individuals' belief about performing a behavior . Thus, subjective norms changes in the negative direction towards consuming fast foods is effective based on the Prototype/Willingness Model.

Keywords: Fast food, Students , Prototype/Willingness model

Conflict of interest: The authors declared that there is no Conflict interest.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

This Paper Should be Cited as:

Author : Seyed Saeed Mazloomy Mahmoodabad, Mohammad Asadpoor, Mahmood Mahbobi rad, Mohammad Mobini Lotfabad. Predictors of Fast Food Consumption Based on Prototype/Willingness……..Tolooebehdasht Journal.2019;18(4):1-11.[Persian]

بررسی پیش بینی کننده های مصرف فست فود بر اساس مدل تصورات-تمایلات در دانشجویان دانشکده بهداشت رفسنجان

نویسندگان: سید سعید مظلومی محمود آباد[۱]، محمد اسدپور[۲]، محمود محبوبی راد[۳]، محمد مبینی لطف آباد[۴]

۱.استاد مرکز تحقیقات علوم اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی ، یزد، ایران.

۲.استادیار گروه خدمات بهداشتی و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.

۳.نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری آموزش بهداشت و ارتقای سلامت دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی ، یزد، ایران. تلفن تماس: ۰۹۱۳۳۹۰۳۴۴۰ Email: mahmoodmahbobi@yahoo.com

۴.مربی گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران.

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی
دانشکده بهداشت یزد
سال هیجدهم
شماره چهارم
مهر و آبان ۱۳۹۸
شماره مسلسل: ۷۶

تاریخ وصول: ۱۳۹۷/۰۳/۳۰
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۱۹

چکیده

مقدمه: در سال های اخیر افزایش قابل توجهی در متوسط وزن افراد در نتیجه مصرف فست فودها دیده شده است که باعث ابتلا آنها به دیابت و بیماریهای قلبی عروقی گردیده است. لذا این مطالعه با هدف پیش بینی کننده های مصرف فست فود بر اساس مدل تصورات تمایلات در دانشجویان دانشکده بهداشت رفسنجان انجام شد.

روش بررسی: در این تحقیق مقطعی ۱۲۹ نفر از دانشجویان دانشکده بهداشت رفسنجان به روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند داده ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و بصورت خود گزارشی جمع آوری شد. داده ها با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۲۰ و آزمونهای آماری توصیفی و تحلیل شامل میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی و رگرسیون خطی تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که میانگین و انحراف معیار سازه های های نگرش، تصورات مثبت، ،تمایلات به مصرف فست فود، قصد نسبت به عدم مصرف فست فود و هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود به ترتیب۳/۶۱±۱۳/۷۶ ، ۴/۳۵ ±۱۷، ۱/۵۸± ۷/۴، ۴/۱۹ ± ۶/۲۷ و ۳/۱۱±۷ بود. با توجه به نمره سازه های مدل تصورات - تمایلات، سازه نگرش با کسب ۶۸/۸ درصد از ماکزیمم نمره قابل کسب بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داد. بر اساس نتایج آزمون همبستگی مشخص شد که سازه قصد نسبت به عدم مصرف فست فود با هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود همبستگی مثبت معنی دار و با سازه های نگرش، تصورات مثبت، و تمایلات به مصرف فست فود همبستگی منفی معنی دار داشت. در خصوص پیش بینی قصد عدم مصرف فست فود نتایج رگرسیون خطی نشان داد که سازه های مدل توانستند۰/۴۰ درصد از واربانس قصدعدم مصرف فست فود را پیش بینی کنند که هنجار ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود قویترین سازه بود.

نتیجه گیری: هنجار ذهنی افراد باور شخص در مورد نظرات افراد مهم او در مورد انجام یک رفتار است بنابر این تغییر هنجارهای ذهنی افراد در جهت منفی نسبت به مصرف فست فود بر پایه مدل تصورات-تمایلات در کاهش مصرف فست فود موثر است.

واژه های کلیدی: فست فود، دانشجویان، مدل تصورات_تمایلا ت.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

مقدمه

در سال های اخیر در کشورهای متمول افزایش زیادی درمتوسط وزن بدن مردم ثبت شده است (۲-۱) که این افزایش وزن به علت تغییرات زیاد در شیوه زندگی آنها می باشد . یکی از بخشهای تغییر کرده در سبک زندگی ، تغییر در نحوه تغذیه و مصرف زیاد غذاهای آماده است (۳). در حقیقت فست فودها یک نوع ماده غذایی هستند که سریع پخته می شوند و در مراکز ارائه مواد غذایی آماده و به مردم فروخته می شوند (۴). طبق اظهار نظر کارشناسان تغذیه ، چون فست فودها کالری و اسید چرب زیادی دارند ، باعث چاقی می شوند و به سلامتی افراد آسیب می زنند (۵). همچنین اگر مردم از غذاهای آماده زیاد استفاده کنند ، چون غذاهای مذکور دارای کالری و چربی زیادی می باشند منجر به این مساله می شود که میزان تعادل بین کالری در یافت شده و کالری استفاده شده به هم می خورد و احتمال اینکه افراد چاق شوند یا مبتلا به بیماریهای قلبی و بیماریهای عروقی و دیابت شوند زیاد است (۶) . یکی از موارد دیگر که باعث می شود مشکلات ثانوی و ریسک فست فودها زیاد شود، مصرف همزمان چاشنی های غذایی پر ضرر و پر انرژی مثل انواع نو شابه ها و سس و دیگر چاشنیهای مشابه است که احتمال گرفتار شدن افراد به انواع خطرات را دو برابر می کند (۷).

دانشجویان هر کشوری مهمترین گروه های افراد هر جامعه هستند که از نظر علمی دارای مدارج علمی و با استعداد می باشند و مدیران آینده اجرایی می باشند و باید به سلامتی آن ها توجه خاصی شود و از طرفی چون جوان هستند برای تصمیم گیری ها در مورد انجام رفتارهای بهداشتی بی تجربه بوده و احتمال انجام رفتارهای پر خطر در آنها زیاد است(۱۰-۸). به همین علت در برنامه ریزیهای بهداشتی باید توجه خاصی به جوانان و دیگر اقشار پر خطر مثل نوجوانان مبذول شود (۱۱).

مدل ها و تئوری ها به عنوان یک ابزار مفید و تسهیل کننده اقدامات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت هستند و می توانند به ما بگویند که چرا بعضی افراد رفتار مورد نظر بهداشتی ما را انجام نمی دهند و ما چگونه می توانیم باعث شویم که آنها رفتار بهداشتی انجام دهند ؟(۱۲) علیرغم تاکید زیاد تئوری هایی مثل عمل منطقی و رفتار برنامه ریزی شده نسبت به نقش تصمیم گیری منطقی،برای پیش بینی رفتار، بسیاری از محققین انتقاداتی را در رابطه با این رویکرد در برابر رفتارهای پر خطر مثل مصرف فست فود پیشنهاد کرده اند که تصمیم گیری در مورد این زمینه ها احتمالاً خود به خود و بدون قصد قبلی انجام می شود(۱۳).

در مورد انجام رفتارهای پرخطر توسط جوانان، الگوهای رفتاری مبین ارائه دو فرضیه مهم در مورد نحوه تصمیم گیری افراد هستند. طرفداران فرضیه اول بر این باور هستند که تصمیم گیری در مورد انجام هر گونه رفتار یک سری مراحل تحلیل دارد و همه انسانها قبل از اینکه بخواهند رفتاری را از خود بروز دهند، ابتدا همه عواقب آن را می سنجند و سپس آن کار را انجام می دهند. در حالی که مطابق فرضیه دوم تصمیم گیری افراد برای انجام هر رفتار به ذهن انسانها بر می گردد و دو عامل تصورات وتمایلات ذهنی فرد باعث می شوند که هرفرد با توجه به یک موقعیت ویژه تصمیم بگیرد که رفتاری را انجام بدهد و یا ندهد که به این حالت واکنش اجتماعی افراد هم اطلاق می شود (۱۴). فرضیه های مذکور باعث شد صاحب نظران الگویی را طراحی کنند که نام آن را تصورات-تمایلات گذاشتند و الگوی مذکور

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

با تئوری عمل منطقی شباهت های زیادی دارد و دو سازه نگرش و هنجار های اجتماعی که در مدل عمل منطقی وجود دارند ، در مدل تصورات- تمایلات هم دیده می شوند ولی تفاوت مدل تصورات – تمایلات و تئوری عمل منطقی داشتن دو سازه تصورات ذهنی و تمایلات رفتاری در مدل تصورات –تمایلات می باشد. طبق نظر ارائه کنندگان مدل تصورات- تمایلات چند عامل بر روی تمایل رفتاری اثر می گذارند که شامل: نگرش،هنجارهای اجتماعی و باور اولیه می باشند و بر اساس این مدل از آنجا که نگرش افراد به سوی یک رفتار بسیار مثبت می شود و آن ها اینطور درک می کنند که عوامل معنا داری از آنها می خواهند که آن رفتار را انجام دهند. بنابر این تمایلاتشان برای انجام آن رفتار بیشتر می شود(۱۴).

علاوه بر این، مدل اینطور استدلال می کند که مردم دارای یک دسته باورهای اولیه عمومی هستند که در رفتار های پرخطر نقش دارند و نگرش های آنها برای انجام رفتار بطور مستقیم به این باورهای اولیه مربوط است. براساس این مدل تصاویر ذهنی اجتماعی در صورت وجود تمایل و مساعد بودن شرایط فرد را به سمت انجام رفتارهای پرخطر سوق خواهند داد. سازه های این مدل از نگرش،هنجارهای ذهنی،تمایل رفتاری، تصورات و قصد رفتاری تشکیل شده است (۱۴). در مطالعات مختلف مصرف زیاد فست فود ها در دانشجویان و قشر تحصیل کرده گزارش شده و دلایل آن کمبود وقت،خوشمزه بودن و عدم مهارت در تهیه غذا عنوان شده است(۲۰-۱۵).

در مطالعه Al-otaibi وBasuny در دانشجویان دختر عربستانی مشخص شد ۴۷/۱درصد آنها ۲بار یا بیشتر در هفته فست فود مصرف می کردند و دلیل عمده آن عدم مهارت در آشپزی بود(۱۵). در مطالعه دیگری در سودان که توسط Musaiger و همکاران صورت گرفت،۴۴/۲درصد دختران دانشجو بیشتر از ۳ بار در هفته قست فود مصرف می کردند و پسران ۲۷/۳ درصد بود (۱۶).

در تحقیق Hyun-sun و همکاران تحت عنوان عوامل موثر بر مصرف فست فود در دانش آموزان کره جنوبی بر اساس تئوری عمل منطقی مشخص شد که میزان مصرف فست فود بطور معنی داری به قصد رفتاری و کنترل رفتاری درک شده مربوط است و قصد رفتاری بیشتر به هنجار ذهنی ربط دارد و برنامه های آموزشی باید بر تغییر هنجارهای ذهنی متمرکز شود (۱۷).

در مطالعه ای که توسط شریفی راد و همکاران در مورد عوامل پیش بینی کننده مصرف فست فود در دانش آموزان دبیرستانی اصفهان مبتنی بر تئوری عمل منطقی انجام شد،هنجار های ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بیشترین قدرت پیش بینی کننده ای را داشتند.(۱۸) مطالعه ای توسط فاضل پور و همکاران به منظور بررسی وضعیت مصرف فست فود در مردم شهر یزد انجام شد، نتایج نشان داد که ۹۰/۸ درصد مردم حداقل یک بار از غذاهای آماده استفاده کرده بودند (۵).

در تحقیقی در بندر عباس توسط دادپور و همکاران مشخص شد در افراد زیر ۲۵ سال مصرف غذاهای آماده بیشتر بود که افراد تحصیل کرده دانشگاهی بیشتر مصرف کننده فست فود بودند(۱۹). در مطالعه ای که توسط میرزایی و همکاران تحت عنوان عوامل پیش بینی کننده سوء مصرف مواد در دانشجویان یزد بر اساس مدل تصورات-تمایلات انجام شد سازه های نگرش،هنجارهای ذهنی و تصورات خطر بیشترین قدرت پیش بینی کننده ای را داشتند(۲۰).

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

با توجه به اهمیت شناخت عوامل تعیین کننده و پیش بینی کننده رفتار مصرف فست فود ها در اتخاذ و اجرای برنامه های پیشگیرانه و با توجه به اینکه این تحقیق تاکنون در رفسنجان انجام نشده بود، مطالعه حاضر با هدف تعیین فاکتورهای پیش بینی کننده مصرف فست فودها در بین دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان با بهره گیری از مدل تصورات-تمایلات انجام شد.

روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی –مقطعی (cross- sectional study) به روش سر شماری در ۲۰۰ نفر دانشجویان دانشکده بهداشت رفسنجان انجام شد(۱۲۹ نفر پرسشنامه تکمیل نمودند) و داده ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته با استفاده از مدل تصورات-تمایلات به صورت خود گزارشی جمع آوری شد که پرسشنامه شامل دو قسمت سوالات دمو گرافیک(سن، جنس، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی،وضعیت تاهل،سن پدر و مادر، شغل پدر و مادر،تعداد خواهر و برادر، میزان درآمد ماهیانه) و همچنین سوالاتی مثل« آیا در خانواده آنها فست فود مصرف می شود و بیشتر توسط چه کسانی» همچنین آیا مصرف فست فود توسط خود دانشجو و دوستان صمیمی او انجام می شود یا خیر و سوالات مبتنی بر سازه های مدل تصورات تمایلا ت شامل قصد عدم مصرف فست فود: ۴سوال، نگرش فرد نسبت به مصرف فست فود: ۴سوال، هنجار انتزاعی نسبت به عدم مصرف فست فود: ۴سوال ،تصورات ازفرد مصرف کننده فست فود: ۷ سوال و تمایلات نسبت به مصرف فست فود با استفاده از ۴ سوال اندازه گیری شد. پاسخهای سوالات سازه های مدل به جز قسمت تمایلات با استفاده از طیف لیکرت ۵ تایی(بسیار زیاد،زیاد،تا حدودی،کم و اصلا) مشخص شد. براساس نظر متخصصین بهداشتی، روایی محتوایی سوالات سازه های مدل تعیین شد.همچنین پایایی سوالات یک مطالعه مقدماتی بر روی ۳۰نفر از دانشجویان انجام شد وبا استفاده از ضریب الفا کرونباخ (۰/۸)مورد تایید قرار گرفت.

معیار ورود به مطالعه عدم محدودیت در مصرف فست فود در دانشجویان بود که پس از هماهنگی با سرپرست محترم دانشکده بهداشت و توضیح اهداف طرح به دانشجویان ،پرسشنامه ها در بین دانشجویان توزیع شد. در ضمن به دانشجویان یاد آوری گردید شرکت در این طرح تحقیقاتی اختیاری است و اطلاعات محرمانه خواهد ماند و پرسشنامه ها بدون ذکر نا م و نام خانوادگی است.

اطلاعات جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۲۰ و آزمونهای آماری همبستگی، رگرسیون آنالیز شد.

این مطالعه در جلسه کمیته اخلاق در پژوهش دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد مطرح و کلیه مراحل انجام شده تحقیق از نظر اخلاقی بلامانع تشخیص داده شد.

یافته ها

میانگین سنی افراد مورد مطالعه۳/۶۹±۲۱/۲۸ سال بود. از مجموع کل پاسخگویان تعداد۱۱۴نفر زن(۸۸/۴درصد) و ۱۵نفر(۱۱/۶درصد) مرد بودند.۷۶ درصد مجرد و ۲۴ درصد متاهل بودند. از نظر مقطع تحصیلی بیشتر شرکت کنندگان در مقطع کارشناسی(۶۴/۳ درصد) و کمترین مربوط به مقطع کارشناسی ارشد(۶/۲ درصد) بودند.۹۵/۳ درصد دانشجویان عنوان کردند که دوستان صمیمی آنها فست فود می خورند و ۱۰۰ درصد گفتند سابقه مصرف فست فود را دارند.(جدول ۱)

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

نتایج نشان داد که میانگین و انحراف معیار سازه های های نگرش، تصورات مثبت، تمایلات به مصرف فست فود، قصد نسبت به عدم مصرف فست فود و هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود به ترتیب۳/۶۱±۱۳/۷۶، ۴/۳۵±۱۷، ۱/۵۸± ۷/۴، ۴/۱۹ ± ۶/۲۷ و ۳/۱۱±۷ بود.

با توجه به نمره سازه های مدل تصورات - تمایلات، سازه نگرش با کسب ۶۸/۸ درصد از ماکزیمم نمره قابل کسب بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داد (جدول ۲).بر اساس نتایج آزمون همبستگی مشخص شد که سازه قصد رفتاری عدم مصرف فست فود با هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود همبستگی مثبت و با سازه های نگرش،تصورات مثبت، و تمایلات به مصرف فست فود همبستگی منفی داشت و درضمن همبستگی سازه قصد رفتاری عدم مصرف فست فود با همه سازه ها از نظر آماری معنی دار بود(P<۰/۰۵)(جدول ۳)

در خصوص پیش بینی قصدعدم مصرف فست فود نتایج رگرسیون خطی نشان داد که سازه های مدل توانستند ۰/۴۰۱ قصد عدم مصرف فست فود را پیش بینی کنند و سازه هنجار ذهنی قوی ترین بود(جدول ۴).

جدول ۱:توزیع فراوانی اطلاعات دموگرافیک افراد مورد مطالعه

متغیر	عنوان متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۵	۱۱/۶
	زن	۱۱۴	۸۸/۴
وضعیت تاهل	مجرد	۹۸	۷۶
	متاهل	۳۱	۲۴
مقطع تحصیلی	کاردانی	۳۸	۲۹/۵
	کارشناسی	۸۳	۶۴/۳
	کارشناسی ارشد	۸	۶/۲
مصرف فست فود توسط دوستان صمیمی	بلی	۱۲۳	۹۵/۳
	خیر	۶	۴/۷
مصرف فست فود توسط دانشجو	بلی	۱۲۹	۱۰۰
	خیر	۰	۰
تعداد کل	-	۱۲۹	۱۰۰

جدول ۲: میانگین، انحراف معیار و درصد میانگین از ماکزیمم سازه های مدل تصورات-تمایلات در افراد مورد مطالعه

متغیر	میانگین	انحراف معیار	درصد میانگین از ماکزیمم	محدوده نمره قابل اکتساب
قصد	۶/۲۷	۴/۱۹	۳۹/۱۸	۰-۱۶
تصورات	۱۷	۴/۳۵	۶۰/۷۱	۰-۲۸
نگرش	۱۳/۷۶	۳/۶۱	۶۸/۸	۴-۲۰
هنجار انتزاعی	۷	۳/۱۱	۴۳/۷۵	۰-۱۶
تمایلات	۷/۴۱	۱/۵۸	۶۱/۷۵	۳-۱۲

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

جدول ۳:تعیین ضریب همبستگی بین سازه های مدل تصورات-تمایلات در خصوص مصرف فست فود در افراد مورد مطالعه

سازه ها	قصد	تصورات	نگرش	هنجار انتزاعی	تمایلات
قصد	۱				
تصورات	r=۰/۲۱۹	۱			
	p=۰/۰۱۲*				
نگرش	r=۰-/۴۱۷	r=۰/۲۱۴	۱		
	p=۰/۰۰*	p=۰/۰۱۵۸*			
هنجار انتزاعی	r۰=۰/۴۷۰	r=۰-/۲۸۳	r=۰/۲۲۵	۱	
	p=۰/۰۰*	p=۰/۰۰۱*	p=۰/۰۱۰*		
تمایلات	r=-۰/۴۳۰	r=۰/۲۰۹	r=۰/۲۸۷	r=۰/۲۸۷	۱
	p=۰/۰۰*	p=۰/۱۸	p=۰/۰۰۱*	p=۰/۰ ۳۸*	

* P<۰/۰۵ ارتباط معنی دار می باشد.

جدول ۴:نتایج رگرسیون خطی پیشگویی قصد عدم مصرف فست فود در افراد مورد مطالعه

متغیر مستقل	بتای استاندارد شده	p	R^2	متغیر وابسته
هنجار انتزاعی	۰/۳۶	۰/۰۰۰	۰/۴۰۱	قصد عدم مصرف فست فود
نگرش	-۰/۲۵۲	۰/۰۰۱		
تصورات	۰/۰۰۳	۰/۹۷۲		
تمایلات	-۰/۲۹۲	۰/۰۰۰		

بحث و نتیجه گیری

این مطالعه با هدف تعیین پیش بینی کننده های مصرف فست فود بر اساس مدل تصورات-تمایلات در دانشجویان دانشکده بهداشت رفسنجان انجام شد در این مطالعه همه دانشجویان سابقه مصرف فست فود را داشتند. درمطالعه ای توسط فاضل پور و همکاران به منظور بررسی وضعیت مصرف فست فود در مردم شهر یزد انجام شد که نتایج نشان داد که ۹۰/۸ درصد مردم حداقل یک بار از غذاهای آماده استفاده کرده بودند(۵) که نشان دهنده مصرف زیاد فست فود می باشد. هم چنین در تحقیقی که در بندر عباس،دادیپور و همکاران انجام دادند، مشخص شد که در افراد زیر ۲۵ سال مصرف غذاهای آماده بیشتر بود و که افراد تحصیل کرده دانشگاهی بیشتر مصرف کننده فست فود بودند(۱۹). که با نتایج مطالعه ما هم خوانی دارد در این مطالعه ۹۵/۳ درصددانشجویان عنوان کردند که دوستان صمیمی آنها فست فود می خورند و به نظر می رسد رفتار دوستان بر تصمیم گیری دانشجویان در مصرف فست فود موثر بوده است و در برنامه های آموزشی به این نکته باید توجه شود. بر اساس نتایج آزمون همبستگی مشخص شد که سازه قصد

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

رفتاری عدم مصرف فست فود با هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود همبستگی مثبت و با سازه های نگرش،تصورات مثبت و تمایلات به مصرف فست فود همبستگی منفی داشت و درضمن همبستگی با همه سازه ها از نظر آماری معنی دار بود. وجود همبستگی مثبت بین سازه های قصد عدم مصرف فست فود و هنجار ذهنی منفی نسبت به عدم مصرف فست فود نشان می دهد که هرچقدر هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود در دانشجویان بیشتر باشد، قصد عدم مصرف فست فود و درنتیجه ایجاد رفتارسالم بیشتر می شود. وجود همبستگی منفی بین سازه های قصد عدم مصرف فست فود و نگرش،تصورات مثبت و تمایلات مبین این موضوع است که هرچقدر تمایلات مثبت، نگرش مثبت و تصورات مثبت نسبت به مصرف فست فود بیشتر باشد قصد مصرف فست فود بیشتر می شود که با نتایج تحقیق براتی و همکاران که در خصوص طراحی برنامه آموزشی یرای دانشجویان درمورد پیشگیری از مصرف داروهای روانگردان بر اساس مدل تصورات-تمایلات در همدان انجام شده است همخوانی دارد(۲۱).

وجود همبستگی معنی دار منفی بین سازه تمایلات و قصد عدم مصرف فست فود نشان می دهد هر چقدر تمایل فرد نسبت به مصرف فست فود بیشتر می شود، قصد عدم مصرف فست فود کمتر می شود که آموزش به دانشجویان در خصوص افزایش مهارتهای اجتماعی و داشتن قدرت بیشتر در تصمیم گیریهای شخصی و انتخاب های بهتر می تواند به تغذیه سالم آن ها کمک کند.

در خصوص پیش بینی قصد عدم مصرف فست فود نتایج رگرسیون خطی نشان داد که سازه هنجار ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود و نگرش منفی توانستند قصد عدم مصرف فست فود را پیش بینی کنند و سازه هنجار ذهنی قویترین بود. که این نتایج با مطالعه Dunn و همکاران با عنوان تعیین کننده های مصرف فست فود بر اساس مدل رفتار برنامه ریزی شده در استرالیا همخوانی دارد(۲۲) و نشان می دهد هنجار ذهنی پیش بینی کننده قویتری برای مصرف فست فود می باشد. هم چنین در تحقیق Hyun-sun و همکاران تحت عنوان عوامل موثر بر مصرف فست فود در دانش آموزان کره جنوبی بر اساس تئوری عمل منطقی مشخص شد که میزان مصرف فست فود بطور معنی داری به قصد رفتاری و کنترل رفتاری درک شده مربوط است و قصد رفتاری بیشتر به هنجار ذهنی ربط دارد و برنامه های آموزشی باید بر تغییر هنجارهای ذهنی متمرکز شود (۱۷).

ضمنا در مطالعه ای که توسط شریفی راد و همکاران در مورد عوامل پیش بینی کننده مصرف فست فود در دانش آموزان دبیرستانی اصفهان مبتنی بر تئوری عمل منطقی انجام شد،هنجار های ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بیشترین قدرت پیش بینی کننده ای را داشتند(۱۸). در کل با توجه به اینکه دانشجویان بخشی از جامعه هستند که به دلیل شرایط سنی بیشتر تحت تاثیر دوستان خود قرار می گیرند باید برنامه های آموزشی در جهت ایجاد هنجارهای ذهنی منفی نسبت به مصرف فست فود قرار گیرد تا قصد مصرف فست فود و در نتیجه مصرف فست فود کاهش یابد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که مدل تصورات-تمایلات، قصد

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

مصرف فست فود را به خوبی پیش بینی کرده و بر اساس این نتایج برای کاهش مصرف فست فود در دانشجویان که آینده سازان این کشور هستند باید بر افزایش هنجارهای انتزاعی منفی نسبت به مصرف فست فود و تقویت نگرش منفی بیشتر نسبت به مصرف آن توجه کرد.

بویژه که این دانشجویان از دانشجویان علوم پزشکی می باشند و سبک زندگی آن ها ناخود آگاه بر رفتار اقشار دیگر جامعه موثر است و متاسفانه با تغییر سبک زندگی دامنه این مشکل بهداشتی و عوارض متعدد آن رو به افزایش است که این مهم باید در برنامه ریزیهای آموزشی بوسیله رسانه های گروهی توسط مسئولین مورد توجه جدی قرار گیرد.

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله اعلام می دارند که هیچ گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

این مطالعه نتایج یک طرح تحقیقاتی در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بود در ضمن بدینوسیله از کلیه مسئولین، پرسنل و دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان که مارا در انجام این مطالعه یاری نمودند، کمال تشکر بعمل می آید.

References

1-Finucane MM, Stevens GA, Cowan MJ, Danaei G, Lin JK, Paciorek CJ, et al. National, regional, and global trends in body-mass index since 1980: systematic analysis of health examination surveys and epidemiological studies with 960 countryyears and 9· 1 million participants. Lancet. 2011;377(9765):557-67.

2-Yach D, Stuckler D, Brownell KD. Epidemiologic and economic consequences of the global epidemics of obesity and diabetes. Nat Med.2006;12(1):62-6.

3-Stuckler D, McKee M, Ebrahim S, Basu S. Manufacturing epidemics: the role of global producers in increased consumption of unhealthy commodities including processed foods, alcohol, and tobacco. Plos Med. 2012;9(6):e1001235.

4-New Oxford American Dictionary. 3rd, editor: Oxford: Oxford University Press; 2010.

5-Fazelpour S, Baghianimoghadam M, Nagharzadeh A, Fallahzadeh H, Shamsi F, Khabiri F. Assessment of fast food concumption among people of yazd city. Toloo-e-Behdasht.2011;10(2):25-34.[Persian]

6-Pereira MA, Kartashov AI, Ebbeling C. Fastfood habits, weight gain, and insulin esistance(the CARDIA study): 15-year prospective analysis. The Lancet. 2005;365: 36-42.

7-James J, Kerr D. Prevention of childhood obesity by reducing soft drinks. Int J Obesity. 2005;29; 54-7.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

8-Jessor R, Turbin MS, Costa FM. Protective factors in adolescent health behavior. J Pers Soc Psychol 1998; 75: 788-800.

9-Mirzaei Alavijeh M, Hafezi M, Nasirzadeh M, Dahaghin N, Pirouzeh R, Hasanzadeh A, et al. Determine and Comparison of Test Anxiety and locus of control in Students Payame Noor University of Daran and Chadegan. J Health Syst Res.2013; 9: 693-703.[Persian]

10-Mirzaei Alavijeh M, Rajaei N, Rezaei F, Ha-sanpoor S, Pirouzeh R, Babaei Borzabadi M. Comparison of self-esteem, locus of control and their relationship with university students' educational status at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences- Yazd. Iran. J Med Educ. 2012; 7: 58-70. [Persian]

11-Ghaffari M, Niknami Sh, Kazemnejad A, Mir-zae E, Ghofranipour F. Designing and validat-ing 10 conceptual scales to prevent HIV among adolescents. Behbood J. 2007; 11: 38-49.[Persian]

12-Glanz K, Rimer BK, Viswanath K. Health Behavior and Health Education: theory, re-search, and practice. 4Th ed, San Francis-co: John Wiley & Sons.2008:24-40.

13-Gibbons FX, Gerrard M, Blanton H, RussellDW. Reasoned action and social reaction: Willingness and intention as independent predictors of health risk. J Pers Soc Psychol.1998;74:1164-80.

14-Blanton H, Gibbons FX, Gerrard M, Conger KJ, Smith GE. role of family and peers in the development of prototypes associated with substance use. J Fam Psychol.1997;11:271–88.

15-Al-Otaibi HH, Basuny AM. Fast Food Consumption Associated with Obesity/Overweight Risk among University Female Student in Saudi Arabia. Pakistan Journal of Nutrition. 2015; 14: 511-16.

16-Musaiger AO, Al-Khalifa F, Al-Mannai M. Obesity, unhealthy dietary habits and sedentary behaviors among university students in Sudan: growing risks for chronic diseases in a poor country. Environ Health Prev Med. 2016; 21(4):224-30.

17-Hyun-sun S, Soo-Kyung L, Soyoung N. Factors influencing fast food consumption behaviors of middle-school students in Seoul: an application of theory of planned behaviors. Nutrition Research and Practice (Nutr Res Pract). 2011;5(2):169-78.

18-Sharifirad G,Yarmohammadi P, Azadbakht L, Morowatisharifabad MA, Hassanzadeh A. Determinants of Fast Food Consumption among Iranian High School Students Based on Planned Behavior Theory. Journal of Obesity. 2013, Published online.2013:1;11.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]

19-Dadipoor S, Madani A, Ghanbarnejad A, Safari Moradabadi A, Amani F, Hosseini M, et al. Effective factors related to fastfoods consumption in Bandar Abbas: A community-based study. Journal of Health Education and Health Promotion. 2014;2(2):77-86.[Persian]

20-Mirzaei Alavijeh M, Jalilian F, Movahed E, Mazloomy SS, Motlagh ZM, Hatamzadeh N. Predictors of Drug Abuse among Students with Application of Prototype/Willingness Model. Journal of Police Medicine. 2013; 2(2): 111-118. [Persian]

21-Barati M. Designing and implementing preventive educational program for avoiding psychoactive drug abuse on theory of planned behavior and prototype/ willingness model among students[MS.c,thesis] Hamadan University of medical sciences,2009.[Persion]

22-Dunn kl,Mohr p,Wilson cl,Witter GA.Determinants of fast-food consumption. An application of the Theory of Planned Behaviour. Appetite. 2011;57(2):349-57.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2025-12-11]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i4.1854]